

KONFERENSIYALAR COM

ANJUMANLAR PLATFORMASI

**VII RESPUBLIKA ILMIY-
AMALIY KONFERENSIYASI**

**YANGI DAVR ILM-
FANI: INSON UCHUN
INNOVATSION G'OYA
VA YECHIMLAR**

SENTYABR, 2025

ELEKTRON NASHR:

<https://konferensiyalar.com>

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

**VII RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYASI MATERIALLARI**

2025-yil, sentyabr

TOSHKENT-2025

ISSN - 3093-8791

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.

VII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
1-jild, 7-son (sentyabr, 2025-yil). – 81 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2025-yil, 25-avgust

Mas'ul muharrir:

Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur to'plamda "Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar" mavzusidagi VII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari jamlangan. Nashrda respublikaning turli oliy ta'lim muassasalari, ilmiy markazlari va amaliyotchi mutaxassislari tomonidan tayyorlangan maqolalar o'rin olgan bo'lib, ular ijtimoiy-gumanitar, tabiiy, texnik va yuridik fanlarning dolzarb muammolari va ularning innovatsion yechimlariga bag'ishlangan.

Ushbu nashr ilmiy izlanuvchilar, oliy ta'lim o'qituvchilari, doktorantlar va soha mutaxassislari uchun foydali qo'llanma bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, innovatsion yondashuv, zamonaviy fan, fanlararo integratsiya, ilmiy-tadqiqot, nazariya va amaliyot, ilmiy hamkorlik.

Barcha huqular himoyalangan.

© Scienceproblems team, 2025-yil

© Mualliflar jamoasi, 2025-yil

MUNDARIJA

TEXNIKA FANLARI

Karimov Rustam

TO'QUV JARAYONIDA TANDA VA ARQOQ IPLARINING O'ZARO ISHQALANISHINING SIFAT VA ISH UNUMDORLIKGA TA'SIRINI O'RGANISH 5-11

QISHLOQ XO'JALIGI FANLARI

Toxirov Kozim

MASOFADAN ZONDLASH MATERIALLARIDAN FOYDALANIB QISHLOQ XO'JALIK YERLARINI DEGRADATSIYAGA UCHRASH HOLATLARINI MONITORING QILISH 12-15

TARIX FANLARI

Rahmatov Muhiddin

XALQ DORILFUNUNI TARIXI VA FAOLIYATI 16-19

Norov Shuhrat

ZARAFSHON VOHASI YOSHLARI MISOLIDA: IJTIMOY FAOLLIK VA IQTISODIY ERKINLIK 20-23

Abdimurodova Zebiniso

TERMIZ MUZEYI — O'RTA OSIYO JANUBIDAGI ILK MUZEY 24-29

IQTISODIYOT FANLARI

Олеся Авдошкина

ВНЕДРЕНИЕ ЗАРУБЕЖНЫХ ПРАКТИК ГОСУДАРСТВЕННОЙ ФИНАНСОВОЙ ПОДДЕРЖКИ МАЛОГО БИЗНЕСА 30-35

Суюнова Саодат

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ МАРКЕТИНГОВЫХ СТРАТЕГИЙ И ЭКОТУРИЗМА 36-41

FILOLOGIYA FANLARI

Zokirova Barchinoy

LAKONIZMNING ADABIY-NAZARIY ASOSLARI VA USLUBIY TAMOYILLARI 42-45

Eshchanova Mavjuda

INGLIZ VA O'ZBEK MEDIA DISKURSIDAGI EVFEMIZMLARNING MADANIY FARQLARI VA ULARNING TARJIMADA SAQLANISHI MASALALARI 46-49

Razikov Baxtiyor

EMOJI VA HASHTAG BIRLIKLARI NEOLOGIZM SIFATIDA: FUNKSIONAL-PRAGMATIK KUZATUV 50-52

YURIDIK FANLARI

Nishanov Sanjar

SUDYALAR HUQUQIY ONGI SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISHIGA TA'SIR QILUVCHI OB'EKTIV VA SUB'EKTIV OMILLAR 53-59

PEDAGOGIKA FANLARI

G'aniyev Shaxzod

TARIX O'QITUVCHILARI UCHUN RAQAMLI KONTENT YARATISH KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI 60-65

Najmetdinova Nargiza

TA'LIM JARAYONIDA SUN'IY INTELEKTDAN FOYDALANISHNING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK ASPEKTLARI 66-69

TIBBIYOT FANLARI

Yuldasheva Zulkhumor

COMPARATIVE OBSERVATION OF ARRHYTHMIAS IN HEALTHY PREGNANT WOMEN AND
THOSE WITH MITRAL VALVE PROLAPSE: A CLINICAL PERSPECTIVE 70-73

SIYOSIY FANLARI

Toshpulatov Shohruxbek

MARKAZIY OSIYODAGI LOGISTIK TARMOQ 74-80

INGLIZ VA O'ZBEK MEDIA DISKURSIDAGI EVFEMIZMLARNING MADANIY FARQLARI VA ULARNING TARJIMADA SAQLANISHI MASALALARI

Eshchanova Mavjuda Xudayorovna

Tayanch doktorant, Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti, "Tarjima nazariyasi va amaliyoti" kafedrası

Email: mavjudaeshchanova@gmail.com

Tel: +998 99 983 48 22

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5788-2994>

Xorazm, O'zbekiston

Annotatsiya. Mazkur tadqiqotda ingliz va o'zbek media diskurslarida evfemizmlarning qo'llanishi, ularning madaniy asoslari va tarjimada yuzaga keladigan lingvokulturologik muammolar tahlil qilinadi. Evfemizm faqat til hodisasi emas, balki madaniy va ideologik anglashuv mahsulidir. Tadqiqotda inglizcha "passed away", "Big C", "espouse" kabi evfemizmlar va ularning o'zbekcha "olamdan o'tdi", "xavfli o'sma", "turmushga bermoq" kabi muqobillari asosida madaniy tafovutlar ochib beriladi. Tarjimada evfemizmlarning nafaqat semantik, balki kommunikativ va emotsional yuklamasini saqlash zarurligi asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: evfemizm, media diskurs, tarjima, madaniy tafovut, lingvokulturologiya, semantik ekvivalentlik.

CROSS-CULTURAL ASPECTS OF EUPHEMISMS IN ENGLISH AND UZBEK MEDIA DISCOURSE AND THEIR TRANSLATION EQUIVALENCE

Eshchanova Mavjuda Khudayorovna

PhD student, Department of Translation Theory and Practice, Urgench state university named after Abu Raykhon Beruniy, Khorezm, Uzbekistan.

Annotation. This article analyzes the use of euphemisms in English and Uzbek media discourse, focusing on their cultural underpinnings and the linguo-cultural challenges that arise in translation. Euphemism is not merely a linguistic phenomenon but also a product of cultural and ideological interpretation. The study reveals cultural differences through the comparison of English euphemisms such as "passed away", "Big C", and "espouse" with their Uzbek equivalents "olamdan o'tdi" (passed away), "xavfli o'sma" (dangerous tumor), and "turmushga bermoq" (to marry off a daughter). It is argued that in translation, it is essential not only to convey the semantic content of euphemisms but also to preserve their communicative function and emotional connotations.

Key words: Euphemism, media discourse, translation, cultural difference, linguoculturology, semantic equivalence.

DOI: <https://doi.org/10.47390/ydif-y2025v1i7/n09>

1. Kirish

Evfemizmlar tilshunoslikda ijtimoiy yoki madaniy jihatdan noqulay, tabu yoki nozik deb hisoblangan tushunchalarni yumshoq, ijtimoiy maqbul va emotsional jihatdan neytralroq ifoda etish uchun ishlatiladigan til birliklari hisoblanadi [Allan & Burrige, 1991]. Ayniqsa, media diskursda evfemizmlar axborotni tinglovchiga muloyim va siyosiy jihatdan to'g'ri tarzda yetkazish vositasi bo'lib xizmat qiladi. Har bir jamiyat evfemizmlarni o'z madaniy modeli, diniy qadriyatlarini, axloqiy tamoyillari va psixologik ehtiyojlari asosida shakllantiradi.

G'arb jamiyatlarida, ayniqsa ingliz tilida so'zlashuvchi kontekstlarda evfemizm shaxsiy erkinlik, daxlsizlik va individualizmni saqlash vositasi sifatida qo'llaniladi. Bunda evfemizm

ko'proq emotsional zarbani yumshatish, psixologik muvozanatni saqlash va ijtimoiy senzura tamoyillariga amal qilish vositasi bo'lib xizmat qiladi.

Aksincha, Sharq madaniyati, xususan O'zbekiston kabi musulmon va kollektivistik jamiyatlarda evfemizmlar jamiyatdagi axloqiy me'yorlarni saqlash, marosimiy-axloqiy qadriyatlarni buzmaslik va ijtimoiy uyg'unlikni ta'minlash maqsadida qo'llaniladi. Bunday sharoitda evfemizm shunchaki ifoda emas, balki ijtimoiy ehtiyotkorlik va diniy odobni ifodalovchi vosita bo'lib xizmat qiladi.

Shu bois, tarjimada evfemizmlarni to'g'ri aks ettirish nafaqat tilning leksik-morfologik qoidalarini, balki madaniyatlararo tafovutlarni ham chuqur tushunishni talab etadi.

2. Tadqiqot metodologiyasi

Ushbu tadqiqotda lingvokulturologik yondashuv asosida taqqosloviiy-tahliliy metod qo'llanildi. Tadqiqot materiallari sifatida ingliz va o'zbek tillaridagi rasmiy va norasmiy media resurslari tanlab olindi (BBC, CNN, Daily Mail, The Guardian, O'zA, Daryo.uz, Xabar.uz, Kun.uz). Tahlil quyidagi bosqichlarda amalga oshirildi:

- Ingliz va o'zbek media matnlarida keng tarqalgan evfemizmlarni aniqlash;
- Ularning semantik, pragmatik va madaniy asoslarini aniqlash;
- Tarjimada yuzaga keladigan muammolarni aniqlash;
- Tavsiya etilgan tarjima strategiyalarini ishlab chiqish.

Evfemizmlar asosiy uch soha bo'yicha ajratib olingan: o'lim, kasallik va nikoh. Har bir guruhda ikki tildagi muqobil evfemizmlar tahlil qilinib, ularning kommunikativ vazifasi, madaniy asoslari va tarjimaviy muammolari ko'rsatib o'tilgan.

3. Natijalar

3.1. O'lim evfemizmlari

Ingliz tilida "passed away" kabi evfemizm ruhiy zarbani kamaytirish, hissiy ehtiyotkorlikni saqlash va auditoriyani ruhiy jihatdan asrashga xizmat qiladi. Bu ibora diniy neytral, sekulyar ohangga ega.

O'zbek tilidagi "olamdan o'tdi" evfemizmi esa musulmon dunyoqarashi, sabr, taqvo va oxiratga ishonch tushunchalarini o'z ichiga oladi.

Aspekt	Inglizcha: Passed away	O'zbekcha: Olamdan o'tdi
Madaniy model	Individualistik	Kollektivistik
Diniy asos	Sekulyar	Islomiy
Hissiy vazifa	Psixologik yumshoqlik	Ruhiy ehtirom
Kommunikativ rol	Shaxsiy fojiani yumshatish	Marhumga ehtirom

3.2. Kasallik evfemizmlari

"Big C" evfemizmi (Cancer) G'arbda sog'liqni shaxsiy sir sifatida ko'rish tamoyiliga asoslanadi. Bunda kasallik bilvosita atiladi.

O'zbek tilida esa "xavfli o'sma" iborasi diniy-axloqiy yondashuv, bemorga rahm-shafqat va duo bilan qarash madaniyatini ifodalaydi.

Evfemizm	Literal tarjima	Tavsiya etilgan tarjima
Big C	Katta S	Xavfli o'sma
Semantik moslik	Past	Yuqori
Madaniy ekvivalentlik	Yo'q	Bor

3.3. Nikoh evfemizmlari

"Espouse" ingliz tilida rasmiy, gender neytral va huquqiy xususiyatga ega. Bunda nikoh shaxsiy qaror sifatida ifodalanadi.

O'zbek tilida esa "turmushga bermoq", "egasiga topshirmoq" kabi evfemizmlar patriarchal ijtimoiy strukturalar, urf-odatlar va jamiyat nazorati bilan bog'langan.

Inglizcha ibora	Tavsiya etilgan tarjima	Kamchilikli tarjima
She espoused...	Turmushga chiqdi	Egasiga topshirildi
They espoused	Oila qurishdi	Turmush qurishdi

4. Munozara

Yuqoridagi tahlillar shuni ko'rsatadiki, evfemizmi tarjima qilishda semantik tenglikdan ko'ra, madaniy va pragmatik moslik ustuvor ahamiyatga ega. Tarjimon faqat lug'aviy ekvivalentni emas, balki madaniy konnotatsiyalar, auditoriyaning psixologik ehtiyojlari, jamiyatdagi axloqiy normalarni ham inobatga olishi lozim.

Evfemizm - bu konnotatsion hodisa. Ularning tarjimasi nafaqat tilshunoslik, balki madaniyatshunoslik, sotsiologiya va psixologiyaga oid bilimlarni ham talab qiladi.

Shuningdek, tarjimada noto'g'ri evfemistik ifodalar:

- madaniy dissonansga;
- stilistik nomuvofiqlikka;
- hissiy uzilishlarga olib kelishi mumkin.

Shu sababli, har bir evfemizmi tarjima qilishda uning konteksti, tinglovchi pozitsiyasi va kommunikativ niyat chuqur tahlil qilinishi zarur.

5. Xulosa va tavsiyalar

Evfemizmning tarjimada saqlanishi - bu faqat til masalasi emas, balki madaniyatlararo kommunikatsiyaning muhim jihatidir. Har bir jamiyatda evfemizm o'zining ijtimoiy, diniy va psixologik asoslariga ega. Tarjimon bu asoslarni to'liq anglamagan holda, faqat literal tarjima orqali ularning kommunikativ vazifasini to'liq ko'chira olmaydi.

Tavsiyalar:

1. Har bir evfemizmi tarjima qilishdan avval uning madaniy, sotsiopragmatik va kommunikativ asoslarini tahlil qilish.
2. Izohli tarjima (footnote) yoki kontekstual sharhdan foydalanish.
3. Madaniy ekvivalentni izlash - bu nafaqat ma'no, balki hissiy ohang va stilistik muvofiqlikni topish.
4. Tarjimonlar uchun lingvokulturologik kompetensiyani oshirishga qaratilgan maxsus treninglar tashkil etish.
5. Media matnlar tarjimasida diskursiv tahlil metodlarini joriy etish.

Shu yo'l bilan evfemizmning asosiy vazifalari - yumshoqlik, ijtimoiy maqbullik va madaniy moslik - tarjimada to'liq saqlanadi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Allan, K. & Burridge, K. (1991). Euphemism and Dysphemism: Language Used as Shield and Weapon. Oxford University Press.
2. Newmark, P. (1988). A Textbook of Translation. Prentice Hall.
3. Baker, M. (2011). In Other Words: A Coursebook on Translation. Routledge.
4. Hofstede, G. (2001). Culture's Consequences. Sage Publications.
5. O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim vazirligi. Tarjimonlar uchun metodik qo'llanma. (2021).

**YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN
INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR**
VII RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI MATERIALLARI
2025-yil, sentyabr

Mas'ul muharrir: *F.T.Isanova*
Texnik muharrir: *N.Bahodirova*
Diszayner: *I.Abdihakimov*

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
VII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
1-jild, 7-son (sentyabr, 2025-yil). – 81 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2025-yil, 25-avgust

Barcha huquqlar himoyalangan.
© Scienceproblems team, 2025-yil.
© Mualliflar jamoasi, 2025-yil.